

מאת נורית ברצקי צילם שעה סגל

ואמנות ומועצת הספר העברי תרמו להוצאת ה"ספר".

כשלא מוצאים תכף את המלה המתאימה. בכתיבה יש זמן. ואפשר גם למחוק... זה נראה לי טבעי לגמרי לכתוב בעברית".

● עבודה, שירה, תרגום, ריצה

לפני שנים מספר החל לעסוק גם בתרגום ספרות עברית לאנגלית. לדבריו, יש ענין רב בתרגומים מעברית בארה"ב, אולם מרבית התרגומים הם מלאכותיים או דלים מאד. רוברט תירגם ופירסם קטעים משל אהרון מגד, פרקי רבי אליעזר ו...עגנון. "עגנון הוא אחד הסופרים המצויינים בעולם. אני מעריך את ספריו. לפני שנים מספר מצא חן בעיני מאד ספור אחד שעד אז לא תורגם לאנגלית, כנגד אותם שיושבים בישיבות של שחוק וקלות ראש. תירגמתי אותו, שלחתי להוצאת שוקן בניו-יורק וקיבלתי אישור לפרסמו". הסיפור פורסם בכתב-העת של הרבנים הרפורמים בארה"ב ("סי.סי.אי.אר. ג'ורנל") ואחרים באו בעקבותיו. לפני זמן מה החל לתרגם את "שירה", וזכה לשבחים רבים.

כיום הוא עובד כעורך-דין בחצי משרה (יום אחד החלטתי, שאם לא עכשיו — אימתי אעשה מה שאני רוצה לעשות?). כותב שירים, מתרגם. ורץ מדי יום 5 מייל. "כיום יש לי באוסטין פחות חברים משהיו לי לפני שנתיים. אני מוצא יותר עניין בעיסוקי הפרטיים. כשאני בא לארץ — המצב הפוך. יש לי פה הרבה חברים טובים. יהודים וערבים. אני מרגיש כאן ממש בבית. החיים יותר חופשיים. היחסים בין אנשים יותר פתוחים. הכל מאד, היימשי, ואפשר להסתובב בחוץ, בכל מקום, בכל שעה, בלי פחד. אני מוצא פה את הדברים שאני מעריך בחיים".

● אדם רגיל — עם "שגעון"

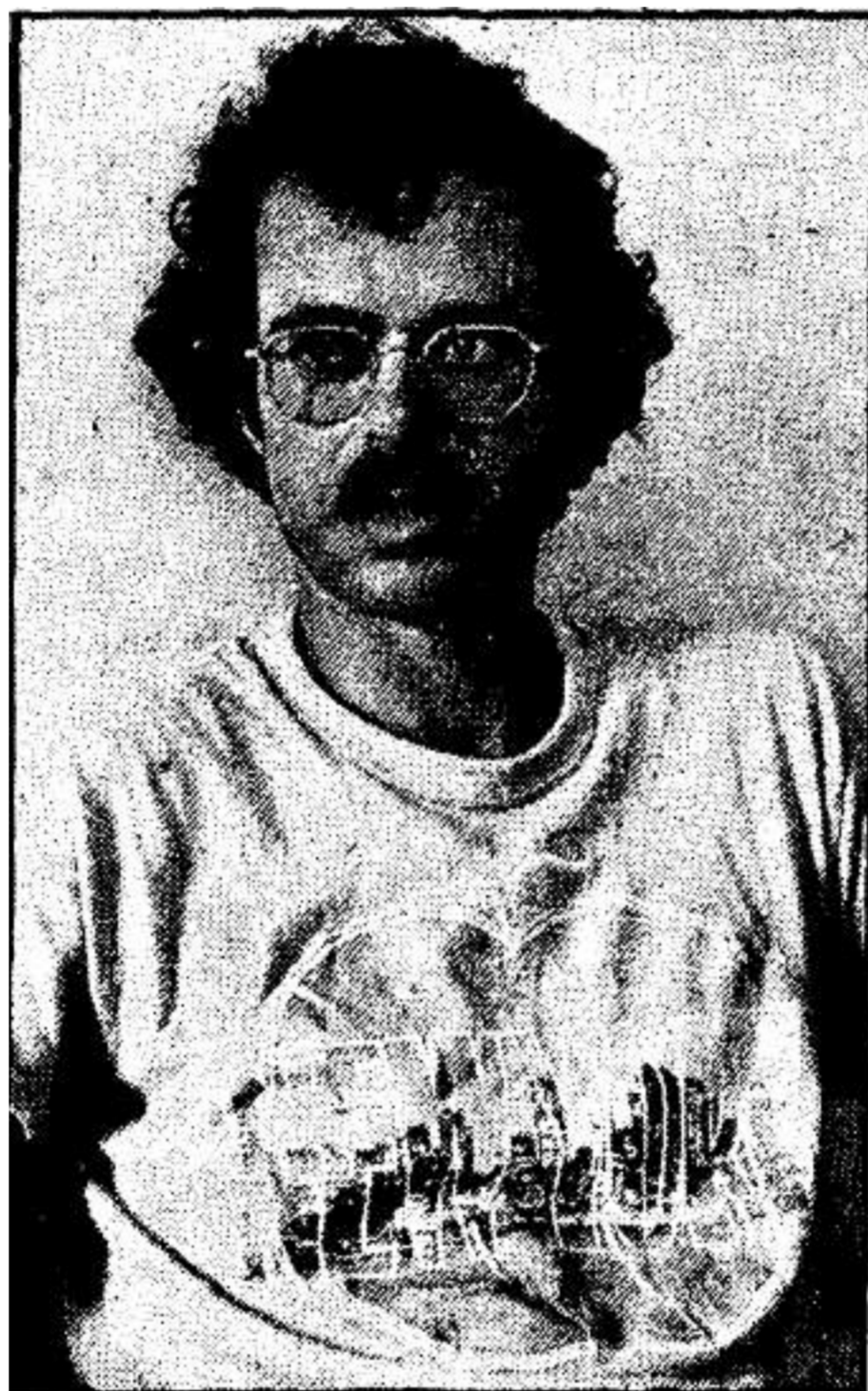
הוא אומר שהיה רוצה לגור בישראל, אבל הוריו אינם רוצים לגור כאן ואמו אינה בריאה. "אולי בעוד כמה שנים, אם עבודת התרגום שלי תצליח, אוכל לגור חצי שנה כאן וחצי שנה באמריקה. אני רוצה לתרגם לעברית ספרות מקסי-קנית ודרום-אמריקנית, אבל עדיין איני בשל לכך". הוא מתעניין בפוליטיקה אמריקנית ובפוליטיקה ישראלית. במשך תקופה מסויימת נטה לתמוד בד"ש, "עד שהתברר לי שזה לא זה". הוא מעיד על עצמו, ש"בדרך כלל אני אדם יציב ורגיל. ה"כתיבה בעברית זה, השגעון היחיד שלי. אני מתכוון להמשיך לתרגם, לכתוב, לחיות. אינני נמשך לחיים בוהמיים. כבר טעמתי חיים בוהמיים, בסגנון, מהיד אל הפה, אבל אינני מוצא בזה רומנטיקה. אין כבוד גדול ברעב. אני בורגני: רוצה להתחתן, ולהקים משפחה".

"...ואני / מודה לפניך / שבפעמים ההן / לא עליך דאו הרהורי, לא עליך / אלא על ירושלים / הפרשת, בליל-שבת / מפה שאינה / מקומטת כים התיכון / שבו מתכוננים החלונות, בו / מתגללים גלים, כסירות ליפו / של ברנר, של עגנון, בעגלות הגדודים של שאגאל — — —"

● עגל וכפיר ומריא — במהירות 70 מייל לשעה

גם כשהשיר מתרחש במהירות של 70 מייל לשעה, אי-שם במערב בין סאן-אנטוניו ליוסטון, האסוציאציות הן עבריות והעננים הם, "אילים ופרים מרקדים / ועגל וכפיר ומריא יחדיו".

אין הוא מכיר סופרים צעירים אחרים ה"כותבים עברית בארה"ב. לדעתו, אין בארה"ב תרבות יהודית-חילונית כמו זו שצמחה בזמנו ב"מזרח אירופה". "התרבות העברית בארה"ב קשורה בדת. ואני בן המאה ה-20. קשה לי להתאקלם באווירה דתית. נראה לי, שמצב העברית בארצות-הברית אומלל למדי. אלה המתעניינים ביצירה עברית הם קונסרוואטיביים ואינם מוכנים לקבל

באהבה

סגנון יותר מודרני, הדואר, למשל. זהו שבועון מיושן. יש גם כתב-העת, ביצרון, המופיע מדי פעם. אנשיו יותר פתוחים ואינם גבהלים ממשוה חדש. זהו כתב-עת שהודקו בכבוד, ובכל זאת, אין זו במה צעירה. באידיש, לעומת זאת, מופיעים עתונים וכתבי-עת רבים, ולא רק מבוגרים, אלא גם צעירים רבים מתעניינים בספרות אידיש".

רוברט עוקב אחר המתרחש בספרות העברית בישראל ומתיידד עם ישראלים השוהים באוסטין. "האמת היא, שרובם אינם מתעניינים במיוחד ב"ספרות". פעמים הוא מרגיש עצמו בודד מאד בארץ מולדתו, בין אנשים המדברים את שפת-אמו, אבל אינם שומעים את שירתו. "אבל הבדידות בשבילי אינה דבר חדש. בן יחיד מכיר טעמה של בדידות. ויודע איך להתמודד אתה. איני מסתחף מבדידות. הרבה יותר חמורה היא העובדה, שגם אלה ה"יודעים עברית, אינם מעוניינים בשירה עברית, ו"אלה שקוראים שירה עברית, לא מעודדים שירה צעירה, מודרנית". "יש, כמובן, יוצאים מהכלל. והוא מבקש לציין את, "תרבות פאונדיישן" בניו-יורק, שאנשיה עורו לו מאד ונתנו לו מענק כדי להוציא את ספרו (גם קרן תל-אביב לספרות

מיטקסאס

ב אחד מסיפוריו אומר עגנון: גוי שכותב עברית חביב מיהודי הכור תב לשון אחרת. ואם נכון הדבר לגבי גוי, על אחת כמה וכמה כש"מדובר ביהודי", אומר המשורר העברי-אמריקני רוברט וייטהיל, שספר שיריו הראשון, "עורבים חומים", רואה אור בימים אלה.

רוברט וייטהיל, בן 30, עורך-דין במקצועו ומשורר בנשמתו, החל לכתוב לפני ארבע שנים. את שירו הראשון בעברית כתב ב-1974 בעת דיון מייגע בבית משפט לעירעורים באוסטין, ב"מדינת טקסאס. השיר הודפס ב"הדואר", שבועון עברי היוצא לאור בניו-יורק.

משוררים וסופרים ישראלים מתלוננים על מיגבלות התפוצה של הספרות העברית ושואפים לתרגום יצירותיהם לאנגלית. רוברט, שהאנגלית היא שפת-אמו, בחר לכתוב בעברית. "למה ב"עברית? למה לא? חצי מיליארד אנשים מדברים וקוראים אנגלית. הם לא צריכים אותי. יש מספיק יוצרים העושים למען השפה האנגלית והתפתחותה. התפתחות השפה העברית חשובה לי ומעניינת אותי יותר. אני יהודי, והעברית מקשרת אותי עם כל הדורות שקדמו לי, בעוד שהאנגלית קשורה רק בסביבה שלי כיום".

רוברט נולד בצפון קרוליינה, בכפר קטן ששמו סאות-פורק. הוריו (האב פסיכיאטר, כיום בגימ' לאות; האם אחות) נדדו ממקום למקום, עד ש"התיישבו בעיר לאבוק, בצפון-מערב טקסאס (עיר בלי עצים, מישורית לגמרי)".

● תקליטים ללימוד עברית

"משפחתי חילונית לגמרי. כמעט מתבוללת. בר-מצווה לא עשו לי. בעיר לא היו יהודים רבים. אבל בגיל 14 התחלתי להתעניין ביהדות, ב"עברית. אולי חיפשתי שורשים. קניתי תקליטים ל"לימוד עברית וחלמתי על ישראל". הוריו שמחו בעיסוקיו החדשים של בנם-יחידם. ב-1968 ביקר בישראל בפעם הראשונה ולמד חודשיים באולפן "עקיבא" בנתניה. כשחזר לארה"ב, השלים את לימודיו (ספרות אנגלית ומשפטים) והחל לעבוד כעורך-דין בשירות ממשלתי באוסטין. אבל הקשר עם העברית וישראל התחזק מיום ליום. נופי הארץ נשורים בשיריו. מגע ידי נערה מזכיר לו "מרבצי סחף על חוף גואיבה, בקיץ". ובשיר אחר: "...וזכרך / כצל חולף על פני מימי כנרת".

"בשביל יהודי החי בגולה, עברית היא לשון קודש. ואני, למרות שאינני דתי, מרגיש שיש בשפה הזאת משהו מיסטי. נוסף לקסם של שפה זרה. ייתכן שבשבילי העברית מסמלת רנסאנס אישי וציונות. לפעמים, כשחברים שואלים אותי מדוע אני כותב את שירי בעברית, אני עונה: באנגלית למדתי משפטים, וזה קילקל את האנגלית שלי... האמת היא, שאני מתקשה להסביר. אני כותב עכשיו כמה סיפורים, אולי מתוכם תצוף התשובה המלאה לשאלה זו".

גבוה, צנום, מרכיב משקפיים במסגרת זהב, מטפח שפם. העברית שבפיו אינה נקיה משגיאות והיסוסים. הוא מסביר, שקל לו יותר לכתוב מאשר לדבר. "בדיבור אי-אפשר למחוק. אפשר רק לגמגם,

בעברית

בארץ הבוקרים טקסאס החליט
נער יהודי — שנה אחרי
תג-הבר-מצווה שלא עשו לו —
ללמוד עברית מתקליטים ●●
היום, עם שבתו עדיין שם,
הוא מוציא לאור בישראל
ספר שירים בעברית